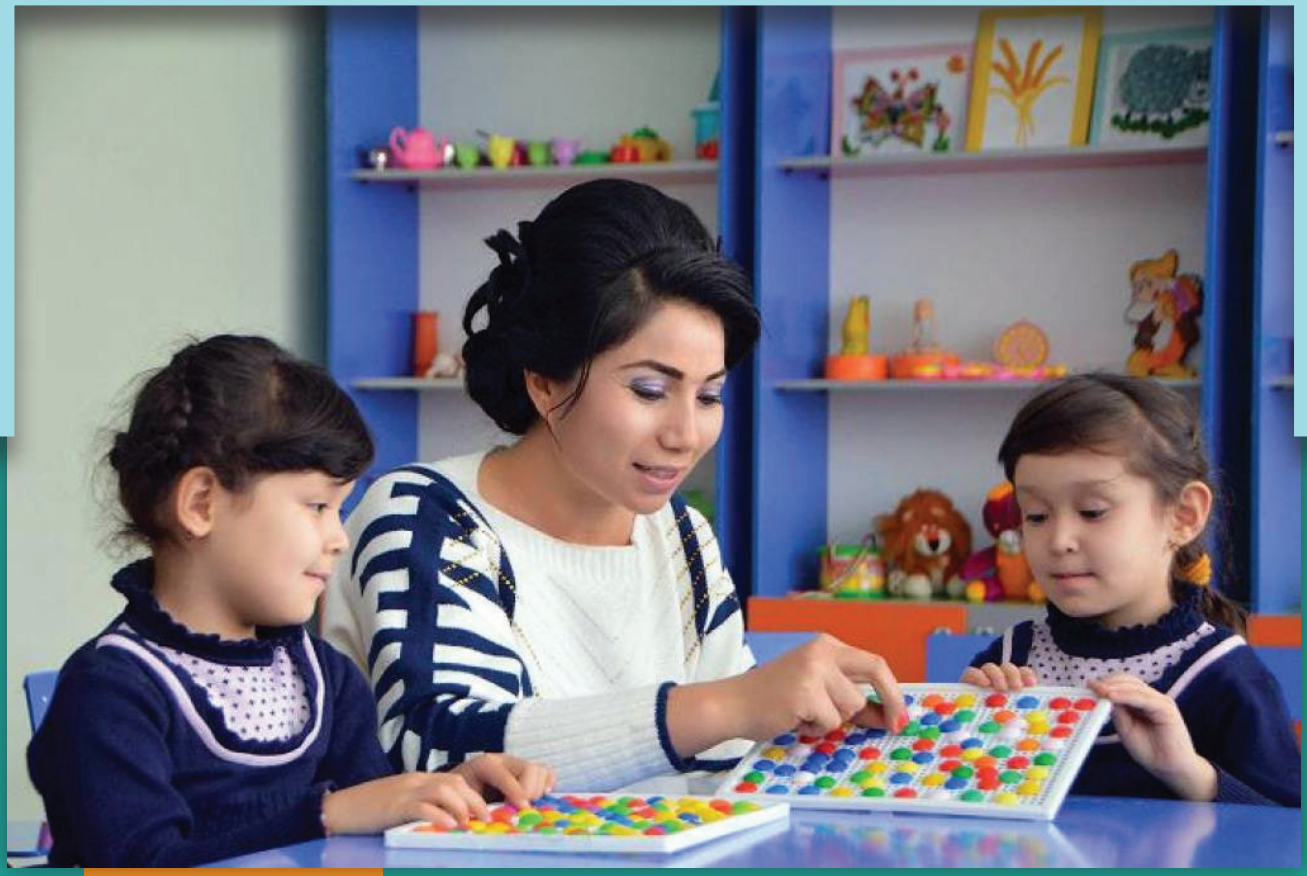
ISSN: 3060-4613

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№11(2)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar böyiça)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport maşğulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqiçlari böyiça)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgaça ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGAÇA VA MAKTAB TA'LİMİ

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslaşgan ilmiy jurnal

MAKTABGAÇA VA MAKTAB TA'LİMİ

Elektron naşr. 244 sahifa,
9-noyabr, 2026-yil.

BOŞ MUHARRIR:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOŞ MUHARRIR ÖRINBOSARI:
Aşurov Ramzidin Ramazonoviç – Psixologiya fanlari böyiça falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGAŞI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Şoumarov Ğ.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirğizboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Şaripov Ş.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Şermuhammadov B.Ş. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qöldoşev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozoğiston)
Rejep Özyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Ça – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Ş. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi Özbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM boş muharriri, Özbekiston Respublikasida xizmat körsatgan jurnalist, filologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD), dotsent
Ğafurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Şomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD)
Nematov Ş.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yiça falsafa doktori (PhD)
Yuldaşeva F.I. – pedagogika fanlari böyiça falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldaşeva D.B. – filologiya fanlari böyiça falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toşkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qaşqadaryo viloyati Maktabgaça va maktab ta'limi boşqarmasi boşliğining birinçi örinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bölimining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor öğli – Pedagogika fanlari böyiça falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va işbilarmon" MÇJ
Hamkorlarimiz: Özbekiston Respublikasi Ta'lim va ilm-fan vazirligi,
Özbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDİTORİAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali Özbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari böyiça falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni çop etiş uçun milliy ilmiy naşrlar röyxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari böyiça: OAK Kengaşi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

• Ekspert kengaşi (29.10.2024-y., №10)

• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari böyiça: Toşkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

• Ekspert kengaşi (25.05.2025-y., №10)

• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

Özbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi böyiça röyxatdan ötkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Fortepiano ijroçiligida nota öqiş va musiqiy savodxonlikni rivojlantiriş 10
Burxonova Gulrux Umrzakovna

Autizm spektri buzilişi bölgan bolalarni korreksion-pedagogik qöllab-quvvatlaş: individual ehtiyojlar va amaliy yeçimlar 15
Nazokat Abidova Kutbiddinovna

Ixtisoslik fanlarini öqitişda işlab çiqariş va ta'lim integratsiyasini taşkil etişning nazariy asoslari 20
Kurbanov Aziz Teshavoyeviç

Jazoni ötab qaytgan onalar reintegratsiyasida onalik identifikatsiyasi va ota-ona–farzand munosabatlarini tiklaşning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari 25
Samatova Dilrabo Yusufovna

Nutqiy va nutqiy bölmagan tovuşlarni idrok etişni rivojlantiruvçi öyin texnologiyalari 30
I. S. Xamrayeva, Nuriddinova Muxayyo Işxodjayevna

Umumiy örta va professional ta'lim tizimida ösmirlar deviant xulq-atvorining profilaktikasida psixolog va pedagoglar hamkorligi 35
Sulaymanova Dildora Kodirovna, Hamidova Volida Utkirjon qizi, Nigora Axmedova

Bölajak öqituvçilarning kasbiy mahoratini rivojlantirişda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalaniş 40
Xolbayeva Dildora Azizovna

Katta maktabgaça yoşdagi bolalar nutqini rivojlantirişda xorijiy tajriba asosida mnemonik jadvallardan foydalaniş samaradorligi 46
Abdulazizova Kamolaxon Abdurazzoq qizi

Innovatsion yondaşuv asosida bölajak öqituvçilarning huquqiy madaniyatini rivojlantiriş 51
Muxamadiyev Dilşod Aslitdinoviç

Dialektal frazemalarning uslubiy böyoqdorligi va ekspressiv-baholaş xususiyatlarining qiyosiy-statistik tahlili 55
Norqobilova Zarifa Axatullayevna

Гендерная специфика опосредующей роли интернет-зависимости во взаимосвязи сравнения внешности и самооценки у студентов 59
Багдасарова Д. Л.

Globallaşuv şaroitida ijtimoiy himoya terminologiyasining transformatsiyasi va uni milliy termin şaklida takomillaştiriş muammolari 63
Elmirzayeva Maftuna Dösmurod qizi

Taom va ovqatlaniş leksikasining lingvomadaniy xususiyatlari (ingliz va özbek tillarida) 68
Qöyliyeva Guliza Alişer qizi

Okkazional frazeologik birliklarning qiyosiy tahlili ingliz va özbek tillarida 73
Fayzullayeva Malika Jamshid qizi

Pedagogik muloqot uslublarining maktabgaça yoşdagi bolalar biliş jarayonlariga ta'siri 78
Qodirova Malikaxon Kaxramonovna

Pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişda mentorlik texnologiyalarining imkoniyatlari 83
Yakubova Dinora Isakovna

Bölajak boşlanğiç sinf öqituvçilarining ona tili ta'limini loyihalaş könikmasi: mazmuni va tarkibiy qismlari 89
Malikova Dilrabo Ravshan qizi

Oilaviy zöravonlikning ijtimoiy sabablari va psixologik oqibatlari 95
Dumarova Gulfira Kozimbekovna

Çiziqli tenglamalar sistemasini öqitişda fanlararo integratsiyaning didaktik imkoniyatlari 99
Bozorova O'g'iloy Hikmat qizi, Husanova Diyora Otabek qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Psixik kamol topişi vaqtinça töxtab qolgan bolalarga xos bölgan xususiyatlar va ular bilan korreksion işlar 104
Berdiyeva Lobar Norkabulovna

8-sinf biologiya darslarida "Ixtisoslaşgan hujayralar va özak hujayralar" mavzusini öqitişning ilmiy-metodik asoslari
Rahmanova Nargiza Turgunovna

Ingliz va özbek tillarida nominativ-ekspressiv frazeologizmlarning lingvo-kulturologik tadqiqi va ularni STEM ta'limi bilan integratsiyalaş imkoniyatlari 110
Bahromov Javoxir Rustam öğli

Musiqiy ta'lim yönalişi talabalarini öqitişda an'anaviy ijroçilik san'ati namunalarining örni 114
Dilşodjon Toşaliyev

Geografiya fanining zamonaviy öquv-metodik majmuasini takomillaştirişda xorijiy tajribalarning örni 117
Ismatov J. A.

Bölajak pedagoglarni öquvçilarda soğlom turmuş tarzini şakllantirişga örgatiş metodikasini takomillaştiriş... 123
Isokova Sevara Abdumannonovna

Kiçik maktab yoşidagi öquvçilarda tabiatni anglaş könikmalarini rivojlantirişning psixologik-pedagogik şartlari 129
Karimova Sevara Şaxriddin qizi

Ösmirlarning özini anglash va özini boshqarish könikmalarini rivojlantirishda öqituvchining kasbiy refleksiyasi 134
Qambarali Baxramoviç Djörayev

Bölajak öqituvçilarda emotsional intellekt va kasbiy refleksiyani şakllantirişda narrativ texnologiyalarning örni 139
Sadiyeva Şaxnoza Xusanovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy kollaboratsiyani yölga qöyishdagi xalqaro tajribalar (ota-ona va MTT hamkorligi misolida) 145
Tojimirzayeva Buzulayxo Maxammad qizi

Didaktik drama vositasida bölajak öqituvçilarda kasbiy refleksiya va pedagogik taktni şakllantiriş 149
Xolbayeva Dildora Azizovna

Ta'limda robototexnika va sun'iy intellektni joriy etişning pedagogik imkoniyatlari 155
Mahmudov Ilxom Baxrom öğli

Nostandart masalalarni trigonometrik usullar yordamida yeçiş 162
Mambetkarimov Bayniyaz Meyrmanoviç, Saparova Aynura Arslanbay qizi

Oila va ta'lim muassasasi hamkorligida talaba qizlarni mustaqil hayotga va oilaviy munosabatlarga tayyorlaş mexanizmlari 168
Vaxabova Nasiba Abdulxamidovna

Maktabgaça yoşdagi bolalarda kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirişda raqamli texnologiyalardan foydalaniş 172
Hasanova Sitora Otabekovna

Teacher-Guided Artificial Intelligence for Diagnosing and Correcting Students' Mathematical Errors in Grades 5–9 177
Gasimov Emil Emin

Integratıv yondaşuv asosıda texnologıya fanını öqıtış metodık ta'mınotını takomıllaştırışnıng dıdaktık asosları 183
Andaqulova Farzona Xayrulla qizi

Team Point System and Student Engagement 189
Dilbar Khasanova

Tarbiyaçilar faoliyatidagi kasbiy çeklovlarni yengiş va ularning mahoratini oşiriş metodikasi 194
Umarova Sarvinoz Akbarovna

"Ilk qadam" dasturining kognitiv rivojlaniş sohasi böyiça natijalarini baholaş vositalarini işlab çiqiş va sinovdan ötkaziş 197
S. K. Mamadaliyeva

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Oilaviy munosabatlarning ösmirlarda özini baholaş va şaxsiy mustaqillik şakllanişiga ta'siri 200
L. E. Izaitullayeva, Mamedov Jahongir Azerovich

Профессионально ориентированное обучение русскому языку студентов-экономистов в вузах Узбекистана 207
Киличева Феруза Бешимовна

Sport turizmi faoliyatida motivatsiya, ijtimoiy faollik va kasbiy refleksiyani rivojlantiriş yöllari 212
Dustov Jonibek Amriddinoviç

Sun'iy intellekt orqali talabalarda tanqidiy fikrlaşni rivojlantirişning pedagogik imkoniyatlari 217
Sodiqova Dilfuza Ropijonovna

Bölajak pedagoglarda zöravonliksiz muloqot könikmalarini rivojlantirişning pedagogik mexanizmlari 221
Sultanova Nilufar Raxmatullayevna

Методологические основы госпитальной педагогики как направления современной педагогической науки 227
Хакимова Гульшода Абдусаламовна, Чолокова Камилла Алексеевна

Maktabgaça ta'lim tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanişning pedagogik imkoniyatlari 233
Umarova Feruzabonu Bobir qizi, Aliyeva Marjona Yusuf qizi

Maktabgaça yoşdagi bolalar ta'lim-tarbiyasini taşkil etişda kompleks faoliyatlarda tarbiyalaş tizimiga qöyilgan zamonaviy talablar 239
Nazarkulova Laylo Saidjon qizi

PEDAGOGİK OLİY TA'LİMDA XOTİN-QİZLARNİNG İNTELLEKTUAL VA KASBİY SALOHİYATİNİ RİVOJLANTİRİŞDA MENTORLİK TEXNOLOGİYALARİNİNG İMKONİYATLARİ

Yakubova Dinora Isakovna
Namangan davlat pedagogika instituti mustaqil tadqiqotçisi
https://orcid.org/0009-0007-0297-7228

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagogik oliy ta'lim muassasalarida xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişda mentorlik texnologiyalaridan foydalanişning pedagogik imkoniyatlari, taşkiliy-metodik asoslari va samaradorlik omillari yoritilgan. Xotin-qizlarning oliy ta'lim jarayonidagi ilmiy-tadqiqotçilik faolligini oşiriş, kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiriş, liderlik sifatlarini şakllantiriş hamda ta'lim va ilm-fan sohalarida mustaqil faoliyat yuritişga tayyorlaşda mentorlik munosabatlarining ahamiyati asoslangan. Şuningdek, mentorlik jarayonining maqsadli, diagnostik, motivatsion, amaliy-faoliyatli va refleksiv komponentlari özaro boğliqlikda tahlil qilingan. Maqolada xotin-qizlarning individual ta'limiy ehtiyojlari, kasbiy qiziqişlari va intellektual imkoniyatlarini hisobga olgan holda individual rivojlaniş dasturini işlab çiqiş hamda mentorlik faoliyatini bosqiçma-bosqiç taşkil etiş modeli taklif etilgan.

Kalit sözlar: pedagogik oliy ta'lim, xotin-qizlar, intellektual salohiyat, kasbiy salohiyat, mentorlik, mentorlik texnologiyasi, kasbiy kompetensiya, ilmiy-tadqiqotçilik faoliyati, pedagogik liderlik, individual rivojlaniş.

Abstract: This article examines the pedagogical opportunities of mentoring technologies in developing the intellectual and professional potential of women in higher pedagogical education institutions, as well as the organizational and methodological foundations and effectiveness factors of this process. The significance of mentoring relationships in enhancing women's research activity, developing professional competencies, fostering leadership qualities, and preparing them for independent professional activity in education and science is substantiated. The target-setting, diagnostic, motivational, practical-activity and reflective components of mentoring are analyzed as interconnected elements of an integrated pedagogical system. The article proposes a staged mentoring model based on the development of an individual growth programme that considers women's educational needs, professional interests and intellectual capacities.

Key words: higher pedagogical education, women, intellectual potential, professional potential, mentoring, mentoring technologies, professional competence, research activity, pedagogical leadership, individual development.

Аннотация: В статье рассматриваются педагогические возможности использования технологий менторства для развития интеллектуального и профессионального потенциала женщин в учреждениях высшего педагогического образования, а также организационно-методические основы и факторы эффективности данного процесса. Обосновывается значение наставнических отношений в повышении научно-исследовательской активности женщин, развитии профессиональных компетенций, формировании лидерских качеств и подготовке к самостоятельной деятельности в сфере образования и науки. Взаимосвязи целевого, диагностического, мотивационного, практико-деятельностного и рефлексивного компонентов менторского процесса анализируются как единая педагогическая система. Предлагается модель поэтапной организации менторства, предусматривающая разработку индивидуальной программы развития с учетом образовательных потребностей, профессиональных интересов и интеллектуальных возможностей женщин.

Ключевые слова: высшее педагогическое образование, женщины, интеллектуальный потенциал, профессиональный потенциал, менторство, технологии менторства, профессиональная компетентность, научно-исследовательская деятельность, педагогическое лидерство, индивидуальное развитие.

KIRIŞ

Zamonaviy ta'lim tizimida inson kapitalini rivojlantiriş, intellektual salohiyatni röyobga çiqariş va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlaş ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Globallaşuv, raqamli transformatsiya, ilm-fan va texnologiyalarning jadal rivojlanişi şaroitida pedagogik oliy ta'lim muassasalari oldida nafaqat kasbiy bilim va könikmalarga ega mutaxassislarni tayyorlaş, balki ularning mustaqil fikrlaşi, ijodiy yondaşuvi, tadqiqotçilik qobiliyati va kasbiy taşabbuskorligini rivojlantiriş vazifasi ham turibdi. Mazkur jarayonda xotin-qizlarning intellektual va kasbiy imkoniyatlarini kengaytiriş, ularning ta'lim, ilm-fan hamda boşqaruv sohalaridagi iştirokini kuçaytiriş alohida ahamiyat kasb etadi.

Xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantiriş masalasi faqat ta'lim oliş imkoniyatini kengaytiriş bilan çeklanmaydi. Bu jarayon ularning mavjud bilim va qobiliyatlarini amaliy faoliyatga yönaltiriş, ilmiy izlanişlarga jalb etiş, kasbiy ösiş ehtiyojlarini qöllab-quvvatlaş, mustaqil qaror qabul qiliş va yetakçilik qobiliyatlarini şakllantirişni ham qamrab oladi. Ayniqsa, pedagogik oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabaqizlar va faoliyat yuritayotgan yoş pedagog-xotin-qizlarning kasbiy rivojlanişida tizimli metodik kömak, tajribali mutaxassislar bilan hamkorlik hamda individual rivojlaniş yönalişlarini belgilaş muhim pedagogik ehtiyoj sifatida namoyon böladi.

Özbekiston Respublikasida xotin-qizlarni qöllab-quvvatlaş, ularning ta'lim olişi, kasbiy tayyorgarligi, ilmiy faoliyat bilan şuğullanişi va ijtimoiy faolligini oşirişga qaratilgan çora-tadbirlar davlat siyosatining muhim yönalişlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 7-martdagi PF-87-son[1] Farmonida oila va xotin-qizlarni tizimli qöllab-quvvatlaş, ularning ijtimoiy-siyosiy faolligini oşiriş, ta'lim va kasbiy rivojlaniş imkoniyatlarini kengaytiriş bilan boğliq vazifalar belgilangan [3]. Mazkur vazifalar oliy ta'lim muassasalarida xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişga xizmat qiluvçi samarali pedagogik mexanizmlarni işlab çiqişni taqozo etadi.

Şuningdek, Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son[2] Farmoni bilan tasdiqlangan Özbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgaça rivojlantiriş konsepsiyasida oliy ta'lim sifatini oşiriş, ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantiriş, innovatsion yondaşuvlarni ta'lim jarayoniga joriy etiş va kadrlar tayyorlaş tizimini takomillaştiriş ustuvor vazifalar sifatida belgilangan [4]. Uşbu vazifalar pedagogik oliy ta'limda mentorlik faoliyatini rivojlantiriş, tajribali pedagog va olimlarning kasbiy tajribasini yoş mutaxassislarga tizimli yetkaziş uçun zarur taşkiliy-pedagogik şaroitlarni yaratiş bilan uzviy boğliqdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR ŞARHI

Mentorlik tuşunçasi ta'lim, kasbiy rivojlaniş va taşkilotlarda inson resurslarini boşqariş bilan boğliq ilmiy tadqiqotlarda turli jihatlardan örganilgan. Uning nazariy asoslari, avvalo, tajribali mutaxassisning kamroq tajribaga ega şaxsga kasbiy rivojlaniş jarayonida kömaklaşişi, bilim va tajriba almaşişi hamda individual imkoniyatlarni röyobga çiqarişga yordam berişi bilan izohlanadi. Mentorlikning ilmiy talqinida asosiy e'tibor tayyor bilimlarni uzatişdan köra, şaxsning mustaqil rivojlanişiga şaroit yaratiş, uning kasbiy özligini anglaşiga kömaklaşiş va uzoq muddatli rivojlaniş istiqbollarini belgilaşga qaratiladi.

Amerikalik tadqiqotçi K. E. Kram mentorlik munosabatlarini taşkilot va kasbiy faoliyat muhitida şaxs rivojlanişining muhim omili sifatida tahlil qilgan. Uning yondaşuvida mentorlik ikki asosiy vazifani bajaradi: birinçisi, kasbiy rivojlanişni qöllab-quvvatlaş; ikkinçisi, şaxsning psixologik va ijtimoiy jihatdan moslaşuviga kömaklaşişdir [5]. Mazkur yondaşuv pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlar bilan olib boriladigan mentorlik faoliyati uçun ham nazariy asos bölib xizmat qiladi. Çunki kasbiy rivojlaniş faqat mutaxassislikka oid bilimlarni egallaş bilan çeklanmay, özniga işonç, kasbiy identifikatsiya, muloqot madaniyati va mustaqil faoliyatga tayyorlikni ham talab etadi.

L. T. Eby va hammualliflar tomonidan amalga oşirilgan köp tarmoqli meta-tahlilda mentorlik munosabatlarining kasbiy, akademik va psixologik natijalar bilan aloqadorligi örganilgan. Tadqiqot natijalari mentorlik oluvçilarda kasbiy rivojlaniş, akademik faollik va ayrim psixologik körsatkiçlar böyiça ijobiy tendensiyalar mavjudligini körsatadi. Şu bilan birga, mualliflar mentorlik samarasi uning mazmuni, taşkil etilişi, munosabatlar sifati va iştirokçilarning xususiyatlariga boğliqligini ta'kidlaydilar [6]. Bu xulosa mentorlikni barça iştirokçilar uçun bir xil şaklda taşkil etiş emas, balki individual ehtiyojlar va rivojlaniş maqsadlariga moslaştiriş zarurligini körsatadi.

MDH ilmiy makonida ham mentorlikning pedagogik va kasbiy rivojlanişdagi örni keng örganilmoqda. L. V. Şvareva va E. Yu. Alyoşina mentorlik faoliyatini bölajak pedagogning kasbiy subyektivligini şakllantiriş bilan boğliq jarayon sifatida tahlil qiladilar. Ularning tadqiqotida mentorlik faoliyatini izçil taşkil etiş, mentor va mentorlik oluvçi örtasidagi hamkorlikni rivojlantiriş hamda bölajak pedagogning mustaqil kasbiy pozitsiyasini şakllantirişga e'tibor qaratilgan [7]. Uşbu yondaşuvdan kelib çiqib, pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlar bilan

1 https://lex.uz/docs/-5899498
2 https://lex.uz/docs/-4545884

olib boriladigan mentorlik faoliyati ularni faqat mavjud kasbiy talablarga moslaştiriş bilan çeklanmasligi, balki mustaqil pedagogik qaraş va taşabbuslarni rivojlantirişga xizmat qilişi lozim.

E. Chernobay va D. Tashibayeva tomonidan Rossiya Federatsiyasi va Qozoğiston Respublikasida öqituvçilarning kasbiy rivojlanişi TALIS-2018 tadqiqoti natijalari asosida tahlil qilingan. Mazkur işda pedagoglarning kasbiy rivojlanişi, malaka oşiriş va kasbiy hamkorlik şakllarining ahamiyati yoritilgan [8]. Uşbu tadqiqot mentorlik faoliyatini pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanişi bilan boğliq holda körib çiqiş uçun muhim metodologik asos beradi.

Özbekistonda ham xotin-qizlarning ta'lim olişi, kasbiy rivojlanişi va mentorlik tizimini takomillaştiriş masalalariga doir ilmiy izlanişlar olib borilmoqda. T. Saipova xotin-qizlar ta'limini rivojlantirişning taşkiliy-pedagogik mexanizmlarini takomillaştiriş masalasiga e'tibor qaratadi [9]. Uşbu yondaşuv xotin-qizlarning ta'limiy imkoniyatlarini kengaytiriş bilan bir qatorda, ularning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişga xizmat qiladigan institutsional şart-şaroitlarni yaratiş zarurligini körsatadi.

D. Nömonjonovaning oliy ta'limda mentorlik tizimini joriy etiş va "Talaba talabaga ustoz" loyihasining pedagogik asoslariga bağişlangan tadqiqotida mentorlikning oliy ta'lim jarayonidagi amaliy imkoniyatlari yoritilgan [10]. Mazkur yondaşuv mentorlik faoliyatini faqat professor-öqituvçi va talaba örtasidagi munosabat sifatida emas, balki talabalar örtasidagi özaro yordam, tajriba almaşiş va hamkorlik mexanizmi sifatida ham taşkil etiş mumkinligini körsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini şaxsga yönaltirilgan, kompetensiyaviy, faoliyatga asoslangan va tizimli yondaşuvlar taşkil etadi. Şaxsga yönaltirilgan yondaşuv mentorlik jarayonida xotin-qizlarning individual qobiliyatlari, qiziqişlari, ehtiyojlari, mavjud bilim darajasi va kasbiy maqsadlarini hisobga olişni nazarda tutadi. Kompetensiyaviy yondaşuv esa intellektual va kasbiy salohiyatni faqat nazariy bilimlar yiğindisi sifatida emas, balki bilimlarni amaliy vaziyatlarda qöllaş, muammolarni mustaqil hal etiş, ilmiy izlaniş olib boriş va kasbiy qarorlar qabul qiliş qobiliyati sifatida baholaş imkonini beradi.

Faoliyatga asoslangan yondaşuv mentorlik jarayonida xotin-qizlarning bevosita ilmiy, pedagogik, metodik va taşkiliy faoliyatga jalb etilişiga tayanadi. Bunda mentorning asosiy vazifasi tayyor yeçimlarni taqdim etiş emas, balki mentorlik oluvçining mustaqil faoliyatini taşkil etiş, uning tajriba orttirişi va öz imkoniyatlarini namoyon etişi uçun zarur şaroitlarni yaratişdan iborat böladi. Tizimli yondaşuv esa mentorlikning maqsadi, mazmuni, iştirokçilari, metodlari, taşkiliy şakllari va natijalarini özaro uzviy boğliq pedagogik jarayon sifatida körib çiqişni taqozo etadi.

Tadqiqotda ilmiy-pedagogik adabiyotlarni örganiş, me'yoriy-huquqiy hujjatlarni tahlil qiliş, qiyosiy tahlil, umumlaştiriş, tasniflaş, pedagogik modellaştiriş va nazariy xulosalaş metodlaridan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlar tahlili mentorlikning nazariy mazmuni va rivojlantiruvçi funksiyalarini aniqlashga, me'yoriy-huquqiy hujjatlar tahlili esa xotin-qizlarning ta'lim va kasbiy rivojlanişini qöllab-quvvatlaşga qaratilgan institutsional vazifalarni belgilaşga xizmat qildi. Qiyosiy tahlil orqali xorijiy, MDH va mahalliy tadqiqotlarda ilgari surilgan ilmiy yondaşuvlarning umumiy va farqli jihatlari aniqlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişga qaratilgan mentorlik texnologiyalarining imkoniyatlarini aniqlash, avvalo, uşbu jarayonning mazmunini töğri belgilaşni talab etadi. Mentorlik xotin-qizlarning kasbiy şakllanişiga taşqi yordam körsatiş bilan çeklanmaydi, balki ularning içki rivojlaniş resurslarini faollaştiriş, mustaqil ta'lim olişga bölgan ehtiyojini kuçaytiriş va öz kasbiy kelajagini ongli ravişda loyihalaştirişiga kömaklaşuvçi pedagogik tizim sifatida namoyon böladi.

Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida xotin-qizlarning intellektual salohiyatini rivojlantirişda mentorlikning birinçi muhim imkoniyati ilmiy-tadqiqotçilik faoliyatiga jalb etiş bilan belgilanadi. Talaba-qizlar va yoş pedagog-xotin-qizlar ilmiy muammoni aniqlash, tadqiqot mavzusini tanlaş, ilmiy manbalar bilan işlaş, tadqiqot metodlarini belgilaş, natijalarni tahlil qiliş va ilmiy xulosalar çiqariş jarayonida tajribali olim yoki pedagogning metodik kömagiga ehtiyoj sezişi mumkin. Mentorlik uşbu jarayonni izçil taşkil etiş, ilmiy faoliyatga kirişişdagi qiyinçiliklarni kamaytiriş va tadqiqotçilik kompetensiyalarini bosqiçma-bosqiç rivojlantiriş imkonini beradi.

Bunda mentor ilmiy izlanişning barça bosqiçlarini mentorlik oluvçi örniga bajarib bermasligi, aksinça, uning mustaqil ilmiy pozitsiyasini şakllantirişga yordam berişi lozim. Masalan, tadqiqot mavzusini tanlaşda mentor tayyor mavzuni belgilab bermasdan, mavjud ilmiy muammolarni aniqlash, ularning dolzarbligini baholaş va tadqiqot imkoniyatlarini tahlil qilişga yönaltirişi maqsadga muvofiq. Natijada mentorlik oluvçi ilmiy faoliyatning mazmunini anglaydi, mustaqil qaror qabul qiliş tajribasiga ega böladi va öz intellektual imkoniyatlarini amaliy jihatdan rivojlantiradi.

Mentorlik texnologiyalarining ikkinçi imkoniyati xotin-qizlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiriş bilan boğliq. Pedagogik oliy ta'limda kasbiy kompetensiya nazariy bilimlarni egallaş bilan bir qatorda, ta'lim jarayonini loyihalaştiriş, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qöllaş, öquvçilarning individual xususiyatlarini hisobga oliş, ta'limiy muammolarni hal etiş va pedagogik muloqotni samarali taşkil etiş qobiliyatlarini ham qamrab oladi. Mentorlik jarayonida tajribali pedagogning dars kuzatuvlari, maşğulotlarni birgalikda rejalaştiriş, metodik işlanmalarni muhokama qiliş va amaliy vaziyatlarni tahlil etiş orqali yoş mutaxassislarning kasbiy tajribasi boyitiladi.

Uşbu jarayonda mentorlikning muhim jihati nazariy bilim va amaliy faoliyat örtasidagi uzviylikni ta'minlaşdir. Xotin-qizlar pedagogik vaziyatlarni tahlil qiliş, dars maşğulotlarini mustaqil taşkil etiş, ta'lim oluvçilarning faolligini oşirişga qaratilgan metodlarni tanlaş va öz faoliyatini baholaş orqali kasbiy mustaqillikka erişadilar. Şu bilan birga, mentorning konstruktiv fikr-mulohazalari kasbiy faoliyatdagi kamçiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etiş yollarini belgilaşga yordam beradi.

Uçinçi imkoniyat xotin-qizlarda pedagogik liderlik va taşabbuskorlik sifatlarini şakllantiriş bilan izohlanadi. Zamonaviy pedagogdan nafaqat ta'lim jarayonini samarali taşkil etiş, balki jamoada hamkorlikni yolga qöyiş, innovatsion taşabbuslarni ilgari suriş, ta'limiy loyihalarni boşqariş va kasbiy muammolarga ijodiy yondaşiş talab etiladi. Mentorlik faoliyatida xotin-qizlarni seminar, davra suhbati, ilmiy-amaliy konferensiya, metodik loyiha va ta'limiy taşabbuslarni taşkil etişga jalb qiliş ularning taşkilotçilik va yetakçilik könikmalarini rivojlantirişga xizmat qiladi.

Törtinçi imkoniyat kasbiy özlikni anglaş va öziga işonçni mustahkamlaş bilan boğliq. Kasbiy faoliyatning dastlabki bosqiçida ayrim yoş mutaxassislar öz bilim va qobiliyatlarini amaliyotda namoyon etişda ikkilanişi, mustaqil qaror qabul qilişdan çöçişi yoki kasbiy istiqbollarini belgilaşda qiyinçilikka duç kelişi mumkin. Bunday şaroitda mentorning qöllab-quvvatlovçi munosabati, individual suhbatlari, konstruktiv tavsiyalari va muvaffaqiyatli tajribalarni muhokama qilişi rivojlaniş uçun qulay psixologik-pedagogik muhitni şakllantiradi. Biroq mentorlik munosabatlari haddan taşqari nazoratga yoki mentorning şaxsiy qaraşlarini majburan qabul qildirişga aylanmasligi kerak. Uning asosiy tamoyili özaro hurmat, işonç, teng huquqli muloqot va mustaqillikni qöllab-quvvatlaşdan iborat bölişi lozim.

Beşinçi imkoniyat xotin-qizlarning kasbiy va ilmiy hamkorlik tarmoqlarini kengaytiriş orqali namoyon böladi. Mentorlik jarayonida mentor öz tajribasi va kasbiy aloqalaridan foydalanib, mentorlik oluvçini ilmiy seminarlar, kasbiy uyuşmalar, metodik birlaşmalar, konferensiyalar va innovatsion loyihalarga jalb etişi mumkin. Bunday faoliyat xotin-qizlarning ilmiy va kasbiy muhitga integratsiyalaşuvini kuçaytiradi, tajriba almaşiş imkoniyatlarini kengaytiradi hamda ularning professional hamjamiyatdagi faolligini oşiradi.

Yuqoridagi tahlillar asosida pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişga yönaltirilgan mentorlik jarayonini quyidagi izçil bosqiçlarda taşkil etiş maqsadga muvofiq deb hisoblanadi.

Birinçi bosqiç – **diagnostik tahlil bosqiçi.** Uşbu bosqiçda mentorlik oluvçining intellektual va kasbiy rivojlaniş darajasi, ilmiy va kasbiy qiziqişlari, mavjud kompetensiyalari, individual ehtiyojlari hamda rivojlaniş imkoniyatlari aniqlanadi. Diagnostika suhbat, kuzatiş, özini özi baholaş, portfolioni örganiş va amaliy topşiriqlar tahlili orqali amalga oşirilişi mumkin. Diagnostikaning asosiy vazifasi iştirokçilarni bir-biri bilan taqqoslaş emas, balki har bir xotin-qizning individual rivojlaniş yönalişini aniqlashdan iborat.

Ikkinçi bosqiç – **maqsadni belgilaş bosqiçi.** Diagnostika natijalariga asoslanib, mentor va mentorlik oluvçi hamkorlikda qisqa, örta va uzoq muddatli rivojlaniş maqsadlarini belgilaydi. Maqsadlar ilmiy maqola tayyorlaş, tadqiqot loyihasida iştirok etiş, pedagogik texnologiyalarni özlaştiriş, dars maşğulotlarini mustaqil taşkil etiş, kasbiy taqdimot qiliş yoki liderlik faoliyatini rivojlantiriş kabi yönalişlarda belgilanişi mumkin. Muhimi, maqsadlar mentor tomonidan tayyor holda berilmasdan, mentorlik oluvçining şaxsiy ehtiyojlari va kasbiy intilişlari asosida kelişilgan holda işlab çiqiladi.

Uçinçi bosqiç – **individual mentorlik dasturini işlab çiqiş bosqiçi.** Uşbu bosqiçda rivojlaniş maqsadlariga erişiş uçun zarur faoliyat turlari, muddatlar, metodlar, resurslar va kutilayotgan natijalar belgilanadi. Individual dasturda mentor va mentorlik oluvçining vazifalari aniq körsatilişi, muntazam maslahatlaşuvlar hamda mustaqil faoliyat uçun vaqt ajratilişi lozim. Dastur moslaşuvçan xususiyatga ega bölib, mentorlik oluvçining rivojlaniş sur'ati va özgarib borayotgan ehtiyojlariga muvofiq takomillaştirilişi mumkin.

Törtinçi bosqiç – **hamkorlikdagi amaliy faoliyat bosqiçi.** Mazkur bosqiç mentorlik texnologiyalarining amaliy mazmunini taşkil etadi. Unda ilmiy seminarlar, mahorat darslari, oçiq maşğulotlar, ilmiy maqola ustida işlaş, pedagogik loyihalarni işlab çiqiş, taqdimotlar tayyorlaş va kasbiy muammolarni birgalikda hal etiş kabi faoliyat şakllaridan foydalaniladi. Bunday faoliyat xotin-qizlarning bilimlarini amaliyotga tatbiq etiş, öz imkoniyatlarini sinab köriş va mustaqil faoliyat tajribasini töplaşiga yordam beradi.

Beşinçi bosqiç – **refleksiv tahlil bosqiçi.** Bu jarayonda mentorlik oluvçi öz faoliyati, erişgan natijalari, yuzaga kelgan qiyinçiliklar va keyingi rivojlaniş ehtiyojlarini tahlil qiladi. Mentor esa tahlil jarayonini yönaltiradi, konstruktiv fikr-mulohazalar bildiradi va kelgusidagi faoliyatni takomillaştiriş böyiça tavsiyalar beradi. Refleksiya xotin-qizlarning öz imkoniyatlarini anglaş, xatolar ustida işlaş va mustaqil rivojlaniş strategiyasini belgilaş qobiliyatini şakllantiradi.

Oltinçi bosqiç – **natijalarni baholaş va keyingi rivojlanişni rejalaştiriş bosqiçi.** Uşbu bosqiçda dastlabki diagnostika natijalari bilan yakuniy körsatkiçlar qiyoslanadi, belgilangan maqsadlarga erişiş darajasi tahlil qilinadi va keyingi rivojlaniş vazifalari aniqlanadi. Baholaş faqat yakuniy natijaga emas, balki rivojlaniş jarayonidagi faollik, mustaqillik, taşabbuskorlik va özini özi rivojlantiriş qobiliyatlariga ham tayanişi lozim.

Mentorlik texnologiyalarini pedagogik oliy ta'lim muassasalarida samarali joriy etiş uçun institutsional şaroitlar ham muhimdir.

Birinçi navbatda, oliy ta'lim muassasasida mentorlik faoliyatini muvofiqlaştiruvçi mexanizm işlab çiqilişi, mentorlarni tanlaş mezonlari belgilanişi va ularning faoliyati uçun zarur metodik şaroitlar yaratilişi lozim. Mentor sifatida yuqori kasbiy tajribaga, pedagogik mahoratga, muloqot madaniyatiga va rivojlantiruvçi fikr-mulohaza beriş könikmasiga ega professor-öqituvçilar jalb etilişi maqsadga muvofiq. Bunda mentorlik faqat rasmiy biriktiriş bilan çeklanmasdan, aniq maqsad, vazifa, muddat va natijalarga asoslangan hamkorlik sifatida taşkil etilişi kerak.

Ikkinçidan, oliy ta'lim muassasalarida xotin-qizlarning ilmiy va kasbiy rivojlanişini qöllab-quvvatlovçi mentorlik muhitini şakllantiriş zarur. Bunday muhit ilmiy seminarlar, mentorlik uçraşuvlari, tajriba almaşiş maydonlari, kasbiy maslahatlar va individual rivojlaniş dasturlari orqali ta'minlanadi. Ayniqsa, talaba-qizlar, magistrantlar, doktorantlar va yoş pedagog-xotin-qizlar örtasida özaro tajriba almaşiş va hamkorlik munosabatlarini rivojlantiriş mentorlikning ta'sir doirasini kengaytiradi.

Uçinçidan, raqamli texnologiyalardan foydalaniş mentorlik jarayonining uzluksizligini ta'minlaş imkonini beradi. Elektron portfolio, onlayn maslahatlaşuv, raqamli ta'lim platformalari, masofaviy seminarlar va elektron monitoring vositalari mentor hamda mentorlik oluvçi örtasidagi muloqotni qulaylaştiradi. Şu bilan birga, raqamli vositalar an'anaviy yuzma-yuz muloqotning örnini töliq egallamasligi, balki uni töldiruvçi va rivojlantiruvçi vosita sifatida qöllanilişi maqsadga muvofiq.

Törtinçidan, mentorlik faoliyatining natijadorligini ta'minlaşda muntazam monitoring va qayta aloqa tizimi muhim örin tutadi. Mentorlik oluvçining rivojlaniş dinamikasi belgilangan mezonlar asosida kuzatib borilişi, natijalar muntazam muhokama qilinişi va individual rivojlaniş dasturiga tegişli özgartirişlar kiritilişi kerak. Bunda baholaş jarayoni jazolovçi yoki nazoratga asoslangan mexanizmga emas, balki rivojlantiruvçi va qöllab-quvvatlovçi yondaşuvga tayanişi lozim.

Umumlaştirib aytganda, pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantirişga qaratilgan mentorlik texnologiyalari ilmiy-tadqiqotçilik faolligini oşiriş, kasbiy kompetensiyalarni takomillaştiriş, pedagogik liderlikni şakllantiriş, kasbiy özlikni anglaş va mustaqil rivojlaniş könikmalarini kuçaytiriş imkonini beradi. Biroq uşbu imkoniyatlarning röyobga çiqişi mentorlik munosabatlarining sifati, individual yondaşuv, mentorlarning tayyorgarligi, institutsional qöllab-quvvatlaş va natijalarni tizimli baholaşga bevosita boğliq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Pedagogik oliy ta'limda xotin-qizlarning intellektual va kasbiy salohiyatini rivojlantiriş zamonaviy ta'lim tizimining muhim pedagogik vazifalaridan biri bölib, uni amalga oşirişda mentorlik texnologiyalari samarali taşkiliy-metodik vosita sifatida namoyon böladi. Mentorlik xotin-qizlarning mavjud bilim va qobiliyatlarini rivojlantiriş, ilmiy-tadqiqotçilik faoliyatiga jalb etiş, kasbiy kompetensiyalarini takomillaştiriş hamda pedagogik liderlik sifatlarini şakllantirişga xizmat qiluvçi uzluksiz hamkorlik jarayonidir.

Tadqiqot natijasida mentorlik texnologiyalarining asosiy pedagogik imkoniyatlari ilmiy-tadqiqotçilik faoliyatini qöllab-quvvatlaş, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan boğlaş, kasbiy özlikni anglaşni rivojlantiriş, mustaqil qaror qabul qiliş va kasbiy hamkorlik aloqalarini kengaytiriş yönalişlarida namoyon bölişi asoslandi. Bu jarayonda mentorning vazifasi tayyor bilim va yeçimlarni uzatiş emas, balki mentorlik oluvçining individual imkoniyatlarini röyobga çiqariş, mustaqil izlanişi va kasbiy rivojlanişi uçun zarur şaroitlarni yaratişdan iborat ekanligi aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar röyxati:

1. Mirziyoyev Ş. M. Yangi Özbekiston strategiyasi. – Toşkent: Özbekiston, 2021. – 464 b.
2. Mirziyoyev Ş. M. Yangi Özbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toşkent: Özbekiston, 2022.

3. Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 7-martdagi PF-87-son Farmoni. Oila va xotin-qizlarni tizimli qöllab-quvvatlaşga doir işlarni yanada jadallaştiriş çora-tadbirlari töğrisida. – URL: https://lex.uz/docs/-5899498
4. Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. Özbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgaça rivojlantiriş konsepsiyasini tasdiqlaş töğrisida. – URL: https://lex.uz/uz/acts/-4545884
5. Kram K. E. Mentoring at Work: Developmental Relationships in Organizational Life. – Glenview, IL: Scott, Foresman, 1985. – 252 p.
6. Eby L. T., Allen T. D., Evans S. C., Ng T., DuBois D. L. Does Mentoring Matter? A Multidisciplinary Meta-Analysis Comparing Mentored and Non-Mentored Individuals // Journal of Vocational Behavior. – 2008. – Vol. 72, Issue 2. – P. 254–267. – DOI: https://doi.org/10.1016/j.jvb.2007.04.005
7. Шварева Л. В., Алёшина Е. Ю. Алгоритм наставнической деятельности в формировании профессиональной субъектности будущего педагога // Педагогика. Вопросы теории и практики. – 2026. – DOI: https://doi.org/10.30853/ped20260207
8. Чернобай Е., Ташибаева Д. Профессиональное развитие учителей в Российской Федерации и Республике Казахстан. По результатам исследования TALIS-2018 // Вопросы образования / Educational Studies Moscow. – 2020. – № 4. – С. 141–164. – DOI: https://doi.org/10.17323/1814-9545-2020-4-141-164
9. Saipova T. Xotin-qizlar ta'limini rivojlantirişning taşkiliy-pedagogik mexanizmlarini takomillaştiriş // Бюллетень педагогов Нового Узбекистана. – 2026. – Т. 4, № 1. – В. 25–28. – DOI: https://doi.org/10.70413/yopa-v04-i01-s86864
10. Nömonjonova D. Oliy ta'limda mentorlik tizimini joriy etiş: "Talaba talabaga ustoz" loyihasining pedagogik asoslari // Zamonaviy dunyoda ijtimoiy fanlar. – 2025. – Т. 4, № 8. – В. 55–57. – DOI: https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.zdif.80309

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar böyiça)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport maşğulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqiçlari böyiça)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgaça ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGAÇA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Aşurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovçi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №11(2)

© Materiallar köçirib bosilganda "Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida körsatilişi şart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgaça va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan Özbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi böyiça röyxatdan ötkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toşkent şahar, Yunusobod tumani 19-mavze, 17-uy.